

מעקב הומניטארי

השטח הפלסטיני הכבוש

מאי 2007

גיליון 13

תוכן עיניים

1	עמ'	נושאים עיקריים
5	עמ'	מיקוד איזורי
7	עמ'	הגנה על אזרחים
8	עמ'	הגנה על ילדים
9	עמ'	אלימות ופגיעה ברכוש פרטי
10	עמ'	גישה וחופש תנועה
11	עמ'	תנאים סוציו-אקונומיים
13	עמ'	בריאות
14	עמ'	בטחון במזון וחקלאות
16	עמ'	מים ותברואה
16	עמ'	חינוך
17	עמ'	מקורות ורציונאל
17	עמ'	הערות

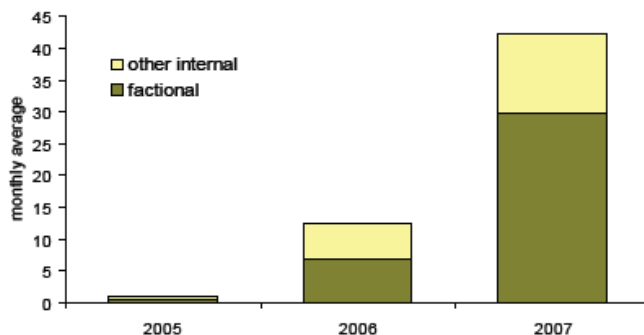
נושאים עיקריים

התגברות האלימות בין הפלגים בעזה

במהלך חודש מאי התחדש גל האלימות בין הפלגים היריבים ברצועת עזה. מדובר בגל האלימות הרביעי מאז ינואר 2007. 63 פלסטינים נהרגו בחודש מאי בעימותים הפנימיים ברצועת עזה, זהו נתון גבוה פי שישה בהשוואה לממוצע ההרוגים החודשי בשנת 2006, שעמד על 11 הרוגים

ממוצע ההרוגים החודשי בעימותים הפנימיים בשטחי הרש"פ

Monthly Average Fatalities from Internal Violence in the oPt

/ ענישה, הרג משתפי פעולה לכאורה, מקרים שהתרחשו על רקע לא ברור (אינם כוללים תאונות ופליטים). רציחות על רקע כבוד /

בחודש. נתון זה גבוה פי ארבעה בהשוואה לנתון ההרוגים בחודש אפריל, העומד על 16. מאז דצמבר 2006 מספר ההרוגים בעימותים האלימים הפנים פלסטינים עולה על מספר ההרוגים בעימותים הקשורים ישירות לעימות עם ישראל. העימות האלים בין ישראל לפלסטינים הסלים אף הוא בחודש מאי. ברצועת עזה נהרגו 54 פלסטינים בתקריות הקשורות ישירות לעימות, נתון זה גבוה פי חמישה ממספר ההרוגים באפריל, העומד על 10, ומדובר בנתון הגבוה ביותר מאז חודש נובמבר 2006.

מרבית מקרי המוות הקשורים לעימות התרחשו כתוצאה מתקיפות חיל האוויר הישראלי נגד מטרות של חמאס, בהן בסיסים של זרועות חמאס השונות וכלי רכב בהם נסעו אנשי חמאס ואנשי ג'יהאד אסלאמי ברצועת עזה. חיל האוויר הישראלי ביצע 65 תקיפות נגד מטרות פלסטיניות במהלך חודש מאי, בעוד שבחודש אפריל בוצעו שלוש תקיפות בלבד.

בנוסף לכך, בחודש מאי ירו חמושים פלסטינים 323 רקטות קסאם לעבר ישראל משטח רצועת עזה, וזאת בהשוואה ל-60 רקטות שנורו באפריל. מהירי נהרגו שני ישראלים ו-30 נפצעו, בהם שבעה פצועים הקשורים לכוחות הביטחון הישראליים.

בעקבות מארב שטמנו אנשי חמאס לאנשי "כוחות הביטחון הלאומי" הפלסטיני ב-15 במאי במעבר קרני, ישראל צמצמה את שעות הפעילות במעבר. כזכור, מעבר קרני הנו המעבר המסחרי העיקרי דרכו נכנסות לעזה סחורות מסחריות ואספקה הומניטארית. במקום 13.5 שעות פעילות יומית המעבר תיפקד במשך תשע שעות בלבד.

מעבר רפיח נפתח אף הוא ב-15 במאי, לאור הסכמת ישראל לאפשר לאנשי הביטחון הלאומי, השייכים לפת"ח, לשוב מאימונים במצריים.

הלחימה בין הפלגים הפלסטינים אילצה מספר בתי ספר ומרפאות ברצועה לסגור את שעריהם. הפעילות בכל בתי הספר של אונר"א בנפת עזה, 46 במספר, שובשה במשך שלושה ימים. תקיפות חיל האוויר הישראלי גרמו לנזקים במספר מתקני אונר"א, בהם בית הספר לבנות במחנה הפליטים ג'בליה שבצפון הרצועה.

הלחימה בין הפלגים ברצועת עזה השפיעה באורח קשה על המצב ההומניטארי, ועל אספקת סיוע הומניטארי לנזקקים. שלטון החוק התמוטט כמעט כליל ברצועה כתוצאה מהסלמת האלימות הפנימית במהלך חמשת החודשים הראשונים של שנת 2007. סקר שנערך החודש גילה כי 80 אחוזים מתושבי עזה הצהירו כי הם חשים תחושת חוסר ביטחון, 43.7 אחוזים הצהירו שהסיבה העיקרית לתחושת חוסר הביטחון הינה המלחמה בין הפלגים, 23.1

אחוזים הצהירו שהסיבה נעוצה בכך שאין שיפור במצב החברתי-כלכלי, ו-14.8 אחוזים הצהירו שהסיבה העיקרית היא מבצעי צה"ל¹. הלחימה הפנימית שיבשה את שגרת חייהם של תושבי עזה, שלעתים תכופות חששו לעזוב את בתיהם. הימנעות התושבים לצאת מבתיהם משפיעה על המגזר הציבורי ועל חיי המסחר בעזה.

שבת עובדי מגזר הבריאות מסתיימת

עובדי מגזר הבריאות ברש"פ, ששבתו במשך 104 ימים, סיימו את שביתתם ב-29 במאי. החלטת ועד העובדים התקבלה בעקבות התחייבות משרד האוצר הפלסטיני לכבד הסכם שנחתם עם הוועד ב-8 במאי. לאור ההסכם, משרד האוצר הפלסטיני התחיל בתהליך תשלום 35 אחוזים מקצבאות דמי הסיכון, והתחייב לשלם את יתרת הקצבאות בהתאם ללו"ז שנקבע בהסכם. לא הושגה הסכמה לגבי תשלום משכורותיהם של 840 עובדי קבלן, שלא קיבלו משכורות מזה עשרה חודשים. עובדים אלה מאיימים לשבות בחודש יוני אם הנושא לא יטופל לשביעות רצונם.

ירושלים המזרחית

בחודש מאי ציינה ישראל 40 שנים "לאיחודה של ירושלים". מועצת הביטחון של האו"ם קיבלה בעבר מספר החלטות שקבעו כי הסיפוח הישראלי של ירושלים המזרחית אינו חוקי. מאז שנת 1993 ישראל נקטה במספר צעדים שגדעו את ירושלים המזרחית מהגדה המערבית, ישראל טענה שהצעדים ננקטו בשל הצורך הביטחוני להגן על אזרחיה מפני התקפות פלסטינים. כתוצאה מכך, רוב הפלסטינים תושבי הגדה המערבית לא מסוגלים לגשת לעיר שהייתה המרכז הדתי, החברתי והכלכלי של קהילתם במשך מאות שנים.

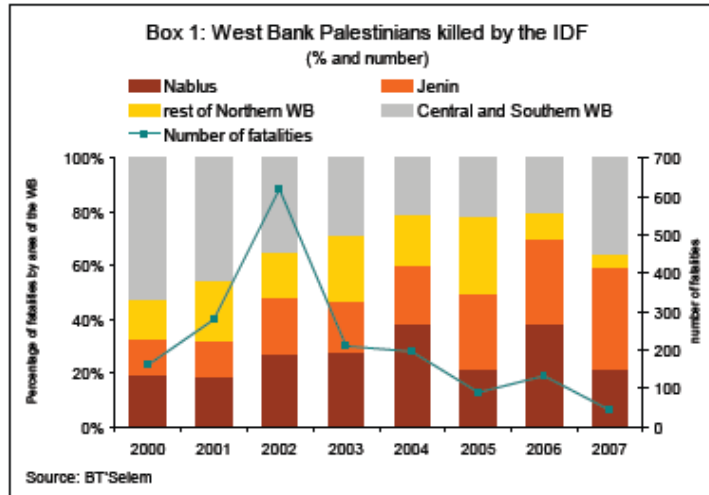
ישראל דורשת שפלסטינים תושבי הגדה יציגו אישור מעבר בכדי להיכנס לירושלים המזרחית. דרישה זו, לצד ההתנחלויות הישראליות, הכבישים העוקפים והמחסומים שמפריעים לתנועת הפלסטינים, צמצמה בצורה חריפה את תנועת הפלסטינים לתוך העיר ומחוצה לה. בניית הגדר מסביב לעיר הגבירה את בידודה.

הפרדה זו הינה בעלת השלכות הומניטאריות חמורות, במיוחד על הגישה לבריאות ולחינוך. מספר המטופלים המבקרים בששת בתי החולים המתמחים בירושלים המזרחית צנח ב-50 אחוזים. לפי נתוני משרד החינוך הפלסטיני ואונר"א, מתוך 33 אלף תלמידים ואלפיים מורים בבתי הספר בירושלים המזרחית, 6,000 תלמידים ו-650 מורים מתקשים להגיע לבתי הספר בשל הגדר הפרדה הפרדה.

צפון הגדה המערבית: מספר ההרוגים הגבוה ביותר ועליה במספר המבצעים החשאיים

מנתונים שאסף ארגון "בצלם" (טבלה 1) עולה כי 67 אחוזים מהפלסטינים שנהרגו על ידי כוחות הביטחון הישראליים מתחילת האינתיפאדה השנייה, שהם 1,128 מתוך 1,690, נהרגו בצפון הגדה.² חלקם של ההרוגים בצפון הגדה בתוך כלל ההרוגים ממשיך לעלות, רובם בנפשות שכם וג'נין. במהלך חמשת החודשים הראשונים של שנת 2007, 28 מתוך 42 ההרוגים, שהם יותר ממחצית ההרוגים, ו-150 מתוך 647 הפצועים, היו מהנפשות הצפוניות. (מקור: OCHA).

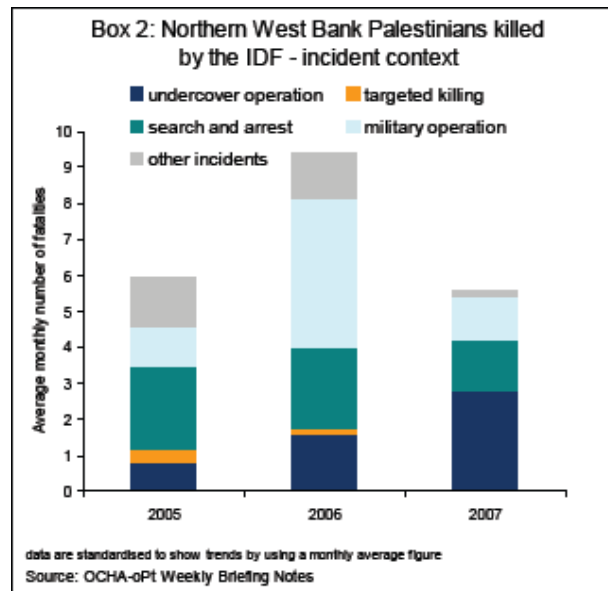
טבלה 1: פלסטינים שנהרגו על ידי צה"ל בצפון הגדה

רוב ההרוגים בשנת 2007 נהרגו במהלך מבצעים סמויים, מבצעי חיפוש ומעצר, או מבצעים צבאיים אחרים. 13 הרוגים בג'נין והרוג אחד בטול כרם, שהם 50 אחוזים מההרוגים, נהרגו במבצעים סמויים של צה"ל. 11 מההרוגים נהגו בשעת מותם במכוניות, הרוג אחד שהה בביתו, והרוג נוסף נורה על ידי צלף ברחוב. על התקרית הנוספת בטול כרם לא דווחו פרטים.

מניתוח הנתונים עולה כי חלה עליה במספר ההרוגים במבצעים סמויים (טבלה 2). מתחילת השנה ועד היום לא נהרגו חיילי צה"ל בגדה.

טבלה 2: פלסטינים תושבי צפון הגדה שנהרגו על-ידי צה"ל - נסיבות התקרית

הארגונים הבאים, בהם סוכנויות או"ם, ארגונים בינלאומיים, וארגונים המעורבים בארגון קבוצות עבודה סיפקו מידע לדו"ח:

United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Development Program (UNDP), United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), United Nations Food and Agricultural Organization (FAO), United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), United Nations Office for the High Commissioner of Human Rights (OHCHR), United Nations Population Fund (UNFPA), United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process (UNSCO), World Food Program (WFP), World Health Organization (WHO), Al Haq, Badil, Save the Children (UK), Defence of Children International – Palestine Section (DCI-PS), Oxfam GB, Palestine Hydrology Group (PHG) and members of the Temporary International Mechanism. (TIM).

מיקוד אזורי

הגדה המערבית וירושלים המזרחית

מחסור במים בחברון:

באזור חברון קיים משבר מים מתמשך, וקהילות רבות אינן מחוברות למערכת המים. גם הקהילות שמחוברות למערכת המים סובלות לעתים קרובות מניתוקים שנמשכים ימים או שבועות בכל פעם. המשבר החמיר בשל מספר גורמים: עליה במספר הסגרים, בניית הגדר ובניית "הגדר הקטנה" (חומת בטון בגובה 80"מ לאורך כביש 317), והשעיית מיזם מערכת המים של USAID. באזור דרום הר חברון "הגדר הקטנה" מונעת גישה כלי רכב ל-20 קהילות, ומחיר המים האמיר ל-300 ₪ ל-10 מטרים מעוקבים. ברוב הקהילות הזקוקות למי שתייה עבור התושבים ועבור עדרי הצאן והבקר, כמות זו מספיקה לכמה ימים בלבד. תצפיות השדה של ארגון OCHA מצביעות על כך שחלק מהקהילות מוציאות יותר מ-60 אחוזים מהמזומנים שבידם על מים.

המשבר המאיים על רשויות מקומיות בנפת בית לחם:

שלוש מתוך ארבע הרשויות המקומיות בנפת בית לחם (בית-סחור, בית-ג'אלה, והעיר בית לחם) נמצאות במשבר כלכלי. מצבה של הרביעית, הרשות המקומית דוחה, נותר יציב. המשבר התרחש לאחר שהרש"פ השעתה את העברת כספי המיסים המוניציפאליים לידי הרשויות, ומשום שהרש"פ עצמה נתונה בבעיות כלכליות חמורות. תושבים רבים אינם מסוגלים לשלם את המיסים לרשויות המקומית בשל המשבר הכלכלי המתמשך. כתוצאה מכך, רשויות אלה לא שילמו את משכורות העובדים. בבית לחם ובבית-ג'אלה המשכורות לא שולמו מחודש ינואר, ובבית-סחור מחודש מארס. בנוסף, שלוש הרשויות איבדו את זכאותם לאשראי בנקאי, ועליהן להחזיר מספר הלוואות בגובה 1.3 מיליון ₪. עובדי שלוש הרשויות איימו לשובות אם משכורותיהם לא ישולמו. עובדי עיריית בית לחם שבתו במשך יום אחד ב-9 במאי (הם גם קיימו שביתה בת יום ב-26 במארס). שלוש הרשויות אף מתעכבות בתשלום חשבונות חיצוניים. לדוגמה, החברה שמספקת דלק לבית-ג'אלה איימה להפסיק את שירותיה אם לא ישלמו את החשבונות שהגישה. שלוש הרשויות מזהירות כי השירותים לתושבים, המונים כ-62,500 איש, יושעו בקרוב, אם לא ימצא פתרון.

מניעת גישת פלסטינים לאזור ים המלח

מאז ה-10 במאי, צה"ל מקים מדי יום מחסומי פתע בכביש בואכה ים המלח. מחסומים אלה חוסמים את גישת כלי הרכב הפלסטינים ואת גישת הולכי הרגל. פלסטינים בעלי תעודות זהות של הגדה לא יכולים להיכנס לאזור ללא אישור עבודה בהתנחלויות הישראליות. לא פורסם כל צו צבאי האוסר על תנועת פלסטינים בכביש, והמחסומים אינם מחסומי קבע, ולכן לא נדרשת פקודה כתובה. על פי המנהל האזרחי הישראלי, ההחלטה למנוע תנועת פלסטינים התקבלה בדרגים הצבאיים. חיילי צה"ל תודרכו בע"פ על ידי משרד מפקד הגזרה לגבי ההליך החדש.

רצועת עזה

דיג הסרדינים בעזה

עונת דיג הסרדינים מתחילה באפריל ונמשכת בחודש מאי. מגבלות שטחי הדיג שהוטלו על הדייגים מונעות מהם להפיק את המיטב מעונת הדיג. לפי מחלקת הדיג במשרד החקלאות הפלסטיני, כמות דגת הסרדינים בחודש מאי הייתה נמוכה משמעותית מהכמות המקבילה אשתקד. דיג הסרדינים הוא ענף הדיג העיקרי ברצועת עזה, אך הדגה השנה עמדה על 78 אחוזים בלבד מסך הדגה אשתקד, ו-52 אחוזים בלבד מכמות הדגה בשנת 2000. בנוסף, כמות הדגה הכללית בחודש מאי 2007 עמדה על 78 אחוזים בלבד מהדגה בחודש מאי 2006, ו-25 אחוזים בלבד מהדגה בחודש מאי 2000. מחלקת הדיג הפלסטינית מציינת כי אם יוסרו מגבלות הדיג, והדייגים יוכלו לדוג במרחק של עד 12 מיילים ימיים מהחוף, אזי כמות הדגה עשויה להכפיל עצמה. כיום הדייגים מוגבלים על ידי צה"ל לדוג בטווח של שישה מיילים ימיים מהחוף. המגבלות על הדיג גורמות לירידה באיכות הדגה מבחינת משקל וגודל הפרטים, ולכן גם שווי השוק של הדגה נמוך. על פי רוב, ערך הדגה העזתית עומד על כארבעה אחוזים מהתמ"ג הפלסטיני (GDP). המגבלות על מרחב הדיג הובילו לדיג יתר במים הרדודים הסמוכים לחוף והדבר הביא לצמצום שטחי הרבייה של הזנים שעולים בחכת הדייגים, וייתכן שיהיו לכך גם השלכות עתידיות.

חקר אירוע: סגירתו החוזרת ונשנית של שוק הירקות והפירות בכפר ביתא

אחד מחמשת השווקים הגדולים בצפון הגדה המערבית נמצא בכפר ביתא, השוכן מדרום-מזרח לשכם. בכפר מתגוררים כ-9,000 תושבים, והמאפיין הכלכלי החשוב ביותר של הכפר הוא השוק החקלאי הסיטונאי. מועצת הכפר היא מבעלי השוק, והשוק מכניס מדי שנה לרשות המקומית כ-100 אלף דולרים. הודות להכנסות אלה, הכפר פחות תלוי בסיוע זר בהשוואה לישובים רבים אחרים בשטחי הרש"פ. בארבעה מקרים שונים בחודש מאי, צה"ל הטיל עוצר על השוק, אילץ את הסוחרים לסגור את עסקיהם ומנע כניסת משאיות נושאות סחורה חקלאית. בשלושה מקרים שונים צה"ל סגר את השוק במשך שלוש שעות, אך ב-31 במאי העוצר נמשך שבע שעות. העוצר הוטל בעקבות אירועים של השלכת אבנים לעבר מכוניות של מתנחלים שנעו בכביש 60. מפקדת התיאום והקישור הישראלית בשכם הצביעה על כך שהעוצר נתפס ככלי להרגעת האזור ואולם, לעוצר השפעה הרסנית על השוק. עבור סוחרים רבים, משמעותו של עוצר בן שלוש שעות היא שהם לא יוכלו למכור את התוצרת שלהם עד למחרת ומשום שחלק מהתוצרת נרקב הם מאבדים הכנסה.

הגנה על אזרחים

"כל הפעילויות שמטרתן הבטחת כיבוד מלא של זכויות הפרט בהתאם לחוקי זכויות האדם הבינלאומיים, החוק ההומניטארי הבינלאומי, ודיני הפליטים".¹
"הגנה על ילדים כוללת אסטרטגיות ופעילויות שמטרתן הגנת ילדם מתחת לגיל 18 מפני התעללות, ניצול ואלימות".²

ניתוח מגמות בהגנה על אזרחים

בחודש מאי 2007 גדל מספר ההרוגים הפלסטינים בתקריות הקשורות ישירות לעימות עם ישראל פי שלושה (63) בהשוואה למספר הרוגים בחודש אפריל (19). מדובר בנתון הגבוה ביותר מאז נובמבר 2006. הגידול נובע בעיקר מגידול במספר ההרוגים בעזה, המהווים 86 אחוזים ממקרי המוות הקשורים ישירות לעימות הישראלי-פלסטיני. בדומה לכך, מספר ההרוגים בעזה כתוצאה מהאלימות הפנימית מהווה 90 אחוזים ממקרי המוות הקשורים לסכסוך הפנים-פלסטיני. 70 פלסטינים נהרגו בחודש מאי ברחבי הרשות במסגרת העימות הפנים-פלסטיני, וזהו נתון חסר תקדים בגובהו. בנוסף לכך, ובהתאם למגמה הקיימת מאז דצמבר 2006, מספר מקרי המוות הקשורים לסכסוך הפנימי ממשיך להיות גבוה ממספר ההרוגים בעימות מול ישראל.

חמישה מתוך שמונת הפלסטינים שנהרגו במסגרת העימות המתמשך מול ישראל נהרגו על ידי יחידות מוסוות של צה"ל. ארבעה מקרים התרחשו בג'נין, ב-4 וב-29 במאי, ומקרה אחד התרחש ברמאללה ב-29 במאי. הגידול במספר הנפגעים הישירים כתוצאה מהעימות עם ישראל משתקף בכך ש-28 פלסטינים נפצעו בתקריות הקשורות לעימות. זהו נתון הפציעות החודשי הגבוה ביותר מאז נובמבר 2006, והוא גבוה מהממוצע החודשי של שנת 2006. 66 אחוזים מהפצועים הם תושבי הרצועה. מנגד, מספר הפצועים הפלסטינים בעימותים הפנימיים עומד על 333 פצועים. זהו נתון חסר תקדים, הוא גבוה ב-15 אחוזים בהשוואה לנתון השיא הקודם שנרשם בינואר 2005, והוא גבוה פי ארבעה מהממוצע החודשי בשנת 2006, העומד על 73 פצועים. נתון זה גם גבוה פי שלושה בהשוואה לחודש הקודם. מספר הפצועים בתקריות הקשורות לעימות הפנים-פלסטיני גדל פי שלושה הן ברצועה והן בגדה, בגדה הוא גדל מ-10 ל-26, ובעזה הוא גדל מ-88 ל-307.

השפעת השביתה / החרם הכלכלי על מגזר הבריאות – מהיבט של הגנה על אזרחים

גישת הפלסטינים לשירותי בריאות ומתקנים רפואיים בגדה הושפעה קשות משביתות מקיפות במגזר הרפואי, שביתות שנגרמו בשל אי יכולתה של הרש"פ לשלם לעובדים את משכורתיהם מאז מארס 2006. ב-29 במאי 2007 הסתיימה לעת עתה השביתה האחרונה במגזר, בתום שלושה חודשים. בכדי להגן על זכות הפלסטינים לבריאות, ארגון הבריאות העולמי (ה-WHO) קרא לצדדים המעורבים בדבר להבטיח לציבור גישה לשירותי בריאות חיוניים בהתאם לאתיקה הרפואית ולחוק הבינלאומי. הצלב האדום הבינלאומי הצביע על כך ש"תחת החוק ההומניטארי הבינלאומי, ישראל, המדינה הכובשת, אחראית כל העת למלא את צרכיה הבסיסיים של האוכלוסייה המקומית בשטחים הכבושים, ובכלל זה גישה לשירותים רפואיים".³ בנוסף לכך, שליח האו"ם המיוחד לענייני הזכות לבריאות, הפרופסור פול האנט, הצהיר לפני המועצה לזכויות אדם כי "הסנקציות שהטילו המדינות התורמות על הרש"פ אינן עולות בקנה אחד עם האחריות שלהן לדאוג לכיבוד זכויות אדם באמצעות סיוע בינלאומי ושיתוף פעולה".⁴ תחת חוקי זכויות האדם הבינלאומיים, במקרה של הטלת סנקציות או אמצעי כפייה אחרים, יש לשקול בצורה מעמיקה כיצד ישפיע הדבר על מימוש הזכויות הכלכליות והחברתיות – ובכלל זה הזכות לבריאות – ואת הסבל שיגרם לאוכלוסייה.⁵

¹ הגנה על אזרחים: הועדה הבין משרדית (IASC).

² הגנה על ילדים: UNICEF.

דו"ח חדש על עיניים וטיפול לקוי:

בצלם/המוקד: "בתכלית האיסור: עינוי עצירים פלסטינים והתעללות בהם על-ידי כוחות הביטחון של ישראל"; הועד הציבורי נגד עינויים בישראל: "פצצות מתקתקות". עדויות של קורבנות עינויים בישראל.

הדו"ח המשותף שפרסמו ארגון בצלם והמוקד לזכויות הפרט בוחן את שיטות החקירה של עצורים פלסטינים מרגע מעצרו, כולל הובלתם למקום המעצר על ידי השב"כ הישראלי. כמו כן בודק הדו"ח באם הם עוברים עינויים והאם מתענים להם. הדו"ח הסיק כי בעוד שהשב"כ משתמש כדרך שגרה בשיטת חקירות המערבת לחץ פסיכולוגי וגופני על הנחקר, הרי שבמיעוט של מקרים נעשה שימוש גם בעינויים של ממש. תיעוד נרחב ואיסוף נרחב של עדויות על מקרים מעין אלה, בהם הנחקרים מוגדרים ככל הנראה כ"פצצות מתקתקות", ניתן למצוא בדו"ח של "הועד הציבורי נגד עינויים בישראל". דו"ח זה מדגיש כי תחת החוק הבינלאומי חל איסור משפטי גורף לענות או להפעיל לחץ פיזי על נחקרים.

אחריות בדין

בג"צ דן בעתירה בעניין הכפר אל-נועמן

ביום ראשון, ה-13 במאי, דן בג"צ בעתירה שהגישו תושבי הכפר אל-נועמן בנושא תוואי הגדר, שמיקם את הכפר בצד הירושלמי של הגדר. כשתושלם בניית הגדר יהפכו העותרים, בעלי תעודות זהות של הגדה, לשוהים בלתי חוקיים בכפר שלהם. העותרים דורשים את פירוק הגדר או לחלופין שרטוט תוואי חדש לבנייתה, שימנע את ניתוק הכפר מהגדה. לחילופין, הם מבקשים שיינתן להם מעמד של תושבי קבע בירושלים המזרחית, וגישה חופשית ביציאה ובכניסה לכפר. לאחר ששמע את טיעוני הצדדים, בג"צ ביקש מהרשויות להשיב עד האחד באוקטובר לשאלה האם העותרים הינם תושבי ירושלים או תושבי הגדה, ובמידה וימצא שהם תושבי הגדה, אילו צעדים משמעותיים ינקטו על מנת להבטיח קיומם של תנאי מחייה מתקבלים על הדעת בכפר.

בשלב זה יינתנו לעותרים 21 ימים להחליט האם להסכים או לדחות את הצעת הפתרון. במידה והם ידחו את הפתרון המוצע, או במידה והרשויות הישראליות לא יצליחו לגבש פתרון מהותי, בג"צ ידון במקרה בהרחבה.

הגנה על ילדים

(ראו נתונים בטבלאות מפורטות בנוסח האנגלי המלא)

ילדים בני 18 ומטה, ממשיכים ליפול קורבן לאלימות גם במסגרת העימות הישראלי-פלסטיני וגם במסגרת האלימות הפנים פלסטינית. החלטת מועצת הביטחון 1612, שאומצה ב-26 ביולי 2005, קובעת מפורשות שיש להגן על ילדים באזורי עימות. המדדים בהם נעשה שימוש בסעיף זה עוקבים אחר זכות הילדים להגנה, כפי שצוין בהחלטה זו.

14 ילדי פלסטינים נהרגו במהלך חודש מאי, כולם בעזה. מתוכם, תשעה נהרגו במסגרת העימות מול ישראל, 3 נהרגו בעימות הפנים-פלסטיני, ושניים נהרגו כתוצאה עקיפה של הסכסוך עם ישראל. נתון זה, העוסק במספר הילדים שנהרגו על ידי צה"ל, הינו הגבוה ביותר מתחילת השנה.

אישה הרה נפצעה בגדה המערבית במהלך מבצע חיפוש ומעצר של צה"ל והפציעה גרמה לה להפיל את עובריה. 40 ילדים פלסטינים נפצעו במהלך החודש. נתון זה הינו הגבוה ביותר מתחילת השנה. מבין הילדים שנפצעו, 32 נפצעו על ידי צה"ל, בהם תלמיד בן 10, שנורה על פי הדיווחים על ידי חיילי צה"ל כשהיה בדרכו לבית הספר של אונר"א בו הוא לומד. ילדים ישראלים לא נהרגו או נפצעו בעימות מתחילת השנה.

357 ילדים פלסטינים מוחזקים במעצר בישראל.⁶ בחודש מאי לפחות 25 פלסטינים נעקרו מבתיהם, ביניהם 16 ילדים והפכו לעקורים בעקבות הריסת בתיהם על ידי צה"ל. מספר הילדים שהפכו בשנת 2007 לעקורים בשל הריסת בתים עלה בכך ל-127 ילדים עד כה. מאז תחילת השנה שבעה ארגונים פלסטינים לא ממשלתיים המספקים שירותים לנשים וילדים נהרסו או ניזוקו בעזה.

אלימות ורכוש פרטי

"האוכלוסייה האזרחית ואזרחים אינדיבידואלים ייחצו מהגנה כללית מפני סכנות הנובעות ממבצעים צבאיים... האוכלוסייה האזרחית מטבעה, ואזרחים אינדיבידואלים, לא יהיו מטרה להתקפות. מעשי אלימות או איומי אלימות, שמטרתם העיקרית לזרוע בהלה ופחד בקרב האזרחים, אסורים".³

הגנה על נשים

הפעולות בהן נקטה ישראל במהלך חודש מאי ברצועת עזה השפיעו קשות על מצבן הירוד ממילא של הנשים המקומיות. ביטחונן הגופני והנפשי של הנשים נפגע בצורה ניכרת, והן מתקשות לממש את זכויות האדם הבסיסיות שלהן. האלימות המתגברת בין הפלגים הפלסטינים מהווה גורם מחמיר, התורם לפגיעה המתמשכת בהגנה על הנשים.

מרכז סבאיה⁷ לנשים בבית חאנון, צפון רצועת עזה:

ב-19 במאי 2007 אישה ושלושת ילדיה נפצעו מפגז שירה טנק ישראלי לעבר בית המשפחה בבית חאנון. בעקבות תקרית זו, מרכז סבאיה לנשים ביטל את כל הפעילויות שתוכננו באותו יום. התוכניות התמקדו בסיוע נפשי לנשים. ב-23 במאי 2007, מתאמת הפעילויות במרכז ומספר נשים נוספות ניגשו לבקר את האישה ואת ילדיה בביתם. שעה שקבוצת הנשים התקרבה לבית הפצועה, חיילי צה"ל פתחו לעברן באש, ואילצו את הנשים להימלט על נפשן. ב-27 במאי 2007, הנשים אולצו לנטוש את המרכז שעה שחיילי צה"ל פינו אותן בכוח. כמו כן, החיילים איימו להפגיז בניין רב קומות שכן, בו מתגוררים 70 תושבים, משום שבעל הבניין מבוקש לחקירה. הבית נותר תחת מצור במשך כמה ימים. בבוקר ה-21 במאי 2007, שעה שהנשים השתתפו בשיעור קידום בריאות, כוחות ישראלים חדרו לאזור בית חאנון דרך האוויר והיבשה. השיעורים הופסקו והנשים מיהרו לאסוף את ילדיהן מבתי הספר, תחת הפגזה. בשבוע האחרון של חודש מאי המצב בבית חאנון הוסיף להתדרדר. כל פעילויות הסיוע של המרכז הושעו בשל חדירת השריון הישראלי לאזורים הסמוכים.

מרכז סבאיה באל-מע'אזי, מרכז רצועת עזה:

במהלך חודש מאי הנשים אולצו להפסיק את פעילותן במרכז בשל איומי צה"ל להפגיז כוחות חמאס באזור, וגם בשל האלימות הפנימית הפלסטינית. המרכז מתמקד בהגשת סיוע כללי וסיוע נפשי לנשים, לצד פעילויות נוספות.

³ אלימות: פרוטוקול 1, נספח לאמנות ג'נבה, סעיף 51.

מרכז סבאיה⁸ באל-מוואסי, דרום רצועת עזה:
ב-20 במאי 2007 פתחה ישראל במבצע צבאי שהתמקד בספינות דיג. מבצע זה זרע בהלה בקרב נשים וילדים. 42 נשים סבלו מטרומה על פי הדיווחים, והשתתפו בפגישות ייעוץ. מרכז סבאיה שואף להקל על התסמינים בעזרת סיוע נפשי.

פשעים על רקע התנהגות "לא מוסרית":
תצפיות שדה מצביעות על עליה חדה במספר הפשעים שמתרחשים בעזה על רקע מה שמכונה ונתפס כהתנהגות "לא מוסרית" בקרב מגזרים מסוימים בחברה הפלסטינית. הדיווחים על פשעים מסוג זה הופיעו בצורה שיטתית לראשונה במחצית השנייה של שנת 2006. התמוטטות שלטון החוק ברצועת עזה, לצד נוכחות המוגברת של כלי נשק והתגברות המת האלימות הכללית מאפשרת לפושעים לבצע את זממם תחת מעטה של חסינות יחסית.

ה'טרנספר' השקט של פלסטינים בחברון:

ארגון "בצלם" והאגודה הישראלית לזכויות האזרח פרסמו דו"ח ובו נתונים דרמטיים על נישולם וגירושם הפלסטינים ממרכז חברון. הדו"ח מתעד את השתנותה של חברון, שהפכה ממרכז מסחרי, תרבותי וחברתי שוקק חיים לעיר רפאים הסובלת מטרנספר שקט של התושבים הפלסטינים.

העזיבה רחבת ההיקף ממרכז העיר נובעת, לפי הדו"ח, ממדיניות ההפרדה הישראלית המופעלת על בסיס לאומי-אתני. הממצאים מתבססים על סקר מקיף ראשון מסוגו, שהתייחס לתפוסה באזורי המגורים הפלסטינים ובבתי העסק הפלסטינים ליד נקודות ההתנחלות בעיר. הסקר מצביע על הממצאים הבאים: לפחות 1,014 יחידות דיור פלסטיניות במרכז חברון ננטשו, שהן 14.9 אחוזים מיחידות הדיור באזור. 65.9 אחוזים מהדירות הריקות ננטשו במהלך האינתיפאדה השנייה. בנוגע לבתי העסק הפלסטינים, 1,829 עסקים נסגרו, שהם 76.6 אחוזים מבתי העסק באזור. מתוך העסקים שנסגרו, 62.4 אחוזים, שהם 1,141 עסקים, נסגרו במהלך האינתיפאדה השנייה. לפחות 440 מתוכם נסגרו בהוראת פקודה צבאית.

גישה וחופש תנועה

"לכל אדם הזכות לחופש התנועה והמגורים בתחומיה של כל מדינה. לכל אדם הזכות לעזוב כל מדינה, ובכלל זה את מדינתו שלו, ולחזור למדינה"⁴.
"כל אדם הנמצא כחוק בשטחה של מדינה זכאי, בתחומי המדינה, לחופש תנועה ולחופש לבחור את מקום מגוריו"⁵.

הושלמה בנייתה של 56.5% מהגדר המתוכננת

הגדה המערבית

הגישה לעמק הירדן

צה"ל הודיע בסוף חודש אפריל שפלסטינים בעלי תעודת זהות של הגדה לא ידרשו יותר להציג אישור מעבר כדי לחצות את המחסומים תייאסיר וחמרה. גישת חופשית כלי רכב פלסטינים לעמק הירדן עדיין אינה מותרת, למעט תחבורה ציבורית. למרות שינוי ההוראות,

⁴ גישה: ההצהרה האוניברסאלית בדבר זכויות אדם, סעיף 13.

⁵ גישה: האמנה הבינלאומית בדבר זכויות פוליטיות ואזרחיות, סעיף 12 (1).

פולטינים המבקשים לעבור דרך מחסום תיאסיר מדווחים שלעיתים נמנעת מהם הגישה, או שהם סובלים מעיכובים רבים במחסום. קצין הקישור הישראלי הממונה על עמק הירדן אפשר מעבר במקרים הומניטאריים, לאחר שקיבל פנייה מהאוו"ם או מארגון הומניטארי אחר.

רצועת עזה

מעבר קרני נסגר במשך ארבעה ימים באמצע מאי בשל גאות ברמת האלימות הפנים פולטינית. ואולם, הירידה במספר מטעני הייצוא בחודש מאי הושפעה יותר מכך שהעונה החקלאית הסתיימה ועקב כך חלה ירידה בכמות הסחורות ליצוא, מאשר מסגירת המעברים.

תנאים סוציו-כלכליים

"לכל אדם הזכות לעבוד, החירות לבחור את מקום עבודתו, הזכות לתנאי עבודה הוגנים וטובים, והזכות להגנה מפני אבטלה".⁶

המקרים הבאים מהווים ראיות נקודתיות שנאספו על ידי עובדי אונר"א לגבי הידרדרות המצב הכלכלי-חברתי בגדה המערבית.

צוות אונר"א, תוך כדי עבודתו, מלווה מקרוב את האוכלוסיה הפולטינית בגדה המערבית ועל כן חברי הצוות מודעים היטב לעליה במגוון צרכים.

1. פליטים המתגוררים במחנות הצפוניים נזקקים יותר ויותר לסיוע מנציגי הפלגים הלוחמים, למרות שלעתים קרובות הם מטילים ספק באידיאולוגיה ובפעולות הפלגים.
2. דווח על מקרים רבים בהם עובדי רווחה מטעם אונר"א מסייעים אישית למשפחות פליטים שנמצאות במצב נואש – באמצעות כמויות קטנות של מזומנים או תרומות שוות ערך. בו בזמן, עובדי אונר"א נחשפים יותר ויותר לאיומים ולאלימות במהלך שגרת יומם. עובדי רווחה באזור רמאללה מדווחים על אלימות מילולית וגופנית מצד הפונים בעקבות כל עיכוב בהעברת סיוע. עובדי רווחה בג'נין ובשכם מקבלים כל העת פניות של מבקשי סיוע בבתיים הפרטיים ולאחר שעות העבודה, ולעתים קרובות חלק מהפונים אף מאיימים על חייהם.
3. בסבב חלוקת המזון האחרון בעיר רמאללה, עובדי הרווחה של אונר"א הבחינו בכך שמקבלי המזון חשו חרדה רבה והפגינו חשש שמא כמות המזון אינה מספיקה. מספר אנשים אפילו ניסו לפרוץ דלתות ולהיכנס מבעד לחלונות כדי להגיע ראשונים לפקידים.
4. חנויות חדשות רבות שמוכרות בגדים משומשים נפתחות כעת במחנה הפליטים ג'נין, מאחר ומשפחות רבות לא מסוגלות להרשות לעצמן לרכוש בגדים חדשים.
5. באזור שמדרום-מערב לחברון, רשתות המים המקומיות בכפרים הפסיקו לספק מים בקיץ והכפריים נאלצים לקנות מי מיכלית יקרים לצריכה ביתית ולעדרים שלהם, דבר שמוסיף למעמסה הכלכלית המוטלת עליהם.

⁶ מצב כלכלי-חברתי: ההצהרה האוניברסאלית בדבר זכויות האדם, סעיף 23.

6. בשל העוני המתפשט, פלסטינים רבים פונים כעת ל"מרפאים מסורתיים" (אל-טיב אל-ערבי). בין התרופות הנפוצות נעשה שימוש במוטות מתכת בוערים לטיפול בהתנפחות כלי דם ברגל, עירוי קוצים לטיפול בסוכרת, ושימוש בעלי עץ זית לטיפול בשברים. צוותים ניידים של אונר"א הבחינו שאנשים הסובלים ממחלות כרוניות (במיוחד סוכרת) פונים פעמים רבות לתחליפים של תרופות צמחיות משום שאין הם יכולים לקנות את תרופות המרשם.

7. כתוצאה משביתת עובדי מגזר הבריאות ברשות הפלסטינית, השירותים המוצעים על-ידי הצוותים הניידים של אונר"א באזורים המבודדים על ידי חומת הפרדה נעשים נחוצים יותר ויותר. למרות הגדלת מספר הביקורים החודשיים על ידי אונר"א באזור ירושלים, מספר האנשים הזקוקים לשירותי בריאות בסיסיים עדיין נותר גבוה, והסכנות נאלצה להגביל את מספר המטופלים לשניים במשפחה ביום. מרכז הבריאות של אונר"א בג'נין נמצא תחת לחץ גובר, ומספר המטופלים היומי של רופא ביום עומד על כמאתיים.

8. אונר"א הבחין בעליה בדיווחים על פשעים וגניבות. בעיר רמאללה ובכפרים הסמוכים מתרחשים מקרי שוד לאור יום. בג'נין חל גידול במעשי המרמה ומקרי הפריצות. באזור שמדרום לחברון (דורא) נחטף ילד שעה שהלך עם שני ילדים אחרים ברחוב. כופר נפש יקר נדרש מאביו, סוחר זהב ידוע. עד לחתימת דו"ח זה הילד טרם שוחרר.

9. בעיר שכם מספר משמעותי של עובדי הרש"פ עוסקים כעת ברוכלות בשולי הדרכים ובנהיגה במוניות. רבים מהעובדים מדווחים על חובות כבדים. עובדי הרש"פ לא מסתירים את ייאושם הגובר, ורמת התסכול הינה גבוהה.

10. התקבלו דיווחים על כך שמשפחות של פליטים באזור ירושלים מוציאות את ילדיהם בגיל 14-15 מבתי הספר ושולחות אותם לעבוד, כדי לסייע בכלכלת המשפחה. בערים שבצפון הגדה תמידיים רבים עוסקים ברוכלות אחרי הלימודים ועד אמצע הלילה.

11. גברים צעירים תושבי הפרברים המבודדים של ירושלים (מבודדים כתוצאה מהחומה) שוקלים יותר ויותר אפשרות של הגירה לאירופה וצפון אמריקה במטרה למצוא עבודה ולסייע בכלכלת משפחותיהם. הגירה פנימית לעבר רמאללה מדווחת לעתים קרובות, מאחר ובעיר עדיין יש הזדמנויות תעסוקה לגברים.

התלות בתעסוקה בתוך הרש"פ עולה: הרשות מעסיקה 152 אלף עובדים

עובדים אלה מהווים:

22.8 אחוזים מכלל המועסקים ברש"פ

16 אחוזים מכלל המועסקים בגדה

41.5 אחוזים מכלל המועסקים ברצועת עזה

8.3 אחוזים מכוח העבודה ברש"פ ברצועת עזה.

המקור: סקר כוח העבודה 2006, הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה (פלמ"ס)

נתוני העוני מבוססי צריכה של הפלמ"ס

השנה	הגדה המערבית (באחוזים)	רצועת עזה (באחוזים)	השטח הפלסטיני כבוש (באחוזים)
1998	14.5	33	20.3
2001	16.2	41.9	23.6
2003	30.9	44.7	35.5
2004	19.8	37.2	25.6
2005	22.3	43.7	29.5
2006 (רבעון 2)	אין נתונים	אין נתונים	36.9

העוני פשה בקרב עובדי הרש"פ בשנה האחרונה. על פי סקרי דעת קהל של אוניברסיטת ג'נבה, העוני העמיק בקרב עובדי הרש"פ מ-46 אחוזים בחודש מאי 2006 ל-59 אחוזים בחודש מאי 2007.

בריאות

"בריאות הינו מצב של רווחה גופנית, נפשית וחברתית כוללת, ולא רק היעדר מחלות או חולשות".⁷

"מצב של בריאות נפשית טובה הינו מצב של רווחה רגשית וחברתית, בו הפרט מגשים את יכולותיו, ומסוגל להתמודד עם לחצי החיים הנורמאליים, מסוגל לעבוד בצורה פורה ופרודוקטיבית, ומסוגל לתרום לקהילתו".⁸

ניטור מתן שירותי בריאות בג'נין ובבית-ג'אלה (ארגון הבריאות העולמי – WHO)

ב-29 במאי הסתיימה שביתת עובדי מגזר הבריאות בעקבות הסכם שהושג עם משרד האוצר הפלסטיני. ואולם, עד אותה העת נאבקה מערכת הבריאות לספק שירותי בריאות. במסגרת פעילות המעקב החודשית של ארגון הבריאות העולמי, ביקרו נציגי הארגון במנהלת שירותי הרפואה הראשונית בקהילה, בבית החולים ח'ליל סולימן שבנפת ג'נין ובבית החולים הממשלתי בית ג'אלה שבנפת בית לחם. במהלך השביתה, המרפאה הראשונית המרכזית של משרד הבריאות הפלסטיני והמרפאות הראשוניות בכפרים בשני האזורים שנבדקו היו סגורות. מתן חיסונים ותרופות לחולים כרוניים התאפשרו במשך יומיים ובמשך שלושה ימים בשבוע בהתאמה. מנהל מינהלת שירותי הבריאות הפלסטיניים הביע צורך במרפאה ניידת. מנהלי בתי החולים דיווחו על סגירת מרפאות החוץ וביטול ניתוחי בחירה מאז ה-17 בפברואר 2007. בנוסף לכך, בתי החולים מתמודדים עם אתגרים נוספים כמו ציוד מקולקל ומחסור בכוח אדם מיומן, במיוחד רופאים מרדימים ורופאים פנימיים בבית החולים חליל סולימן.

גישת נשים לטיפול הריון ולידה בטוחה הינה גורם לחשש (UNFPA)

ארגון UNFPA של האו"ם חושש מפגיעה חמורה בגישתן של נשים בהריון לשירותי בריאות טרום לידה, ובשעת הלידה. החשש מתמקד בעיקר בגדה המערבית, בשל העיכובים במחסומים ובשל הגדר. מידע של PAFAM חושף כי 26.7 אחוזים מהנשים ההרות בגדה המערבית מדווחות על קשיים בגישה לשירותי טרום לידה, בעיקר בשל עיכובים במחסומים.

הנפות בצפון הגדה (טובאס, שכם, סלפית וקלקיליה) נפגעו במיוחד מהגבלות התנועה. באזור טובאס 41.2 אחוזים מהנשים ההרות נתקלו בקשיי גישה, ובנוסף, 10.7 אחוזים מהנשים ההרות בירושלים התנסו בקשיי גישה לשירותי טרום לידה בשל הגדר. יתר על כן,

⁷ ארגון הבריאות העולמי (WHO).

⁸ בריאות: חוקת ארגון הבריאות העולמי, 1948.

בעוד 44.4 אחוזים מהנשים יולדות בבתי חולי ממשלתיים, הרי שארבעה אחוזים מהנשים עדיין יולדות בבית. בהינתן קשיי הגישה לשירותי בריאות ומיילדות, סביר כי תהיה עליה בשעור לידות החירום הביתיות והדבר עלול להביא לגידול בתמותת יולדות ותינוקות.

שיעורי תמותת תינוקות ושימור שירותי חיסון ברמה גבוהה (UNICEF)
הסקר הרב מדדי המקובץ של שנת 2006 הראה כי תמותת תינוקות ותמותת פעוטות עד גיל חמש נותרו באותה הרמה בשנים האחרונות (25.3 ו-28.2 בהתאמה). בקרב התינוקות, שיעורי התמותה הגבוהים ביותר נרשמו בקרב תינוקות בני פחות מחודש. כדי להתמודד עם מצוקה זו ארגון UNICEF פתח ביוזמה שמטרתה לסייע לרש"פ להכשיר רופאים וצוות סיעודי בתחומי מפתח הקשורים להישרדות תינוקות. יירכש ציוד בסיסי של יחידות לטיפול בתינוקות, ויטופל הצורך בשיקום התשתיות של יחידות אלה.

שירות החיסונים הוא אמצעי ההתערבות היעיל ביותר והוא אחד היסודות של בריאות הציבור. שירות זה נמצא בסכנה בשל התדרדרות מצב שירותי הבריאות ברש"פ. הרש"פ נהנתה בשנים האחרונות מכיסוי חיסונים מרשים, בשיעור של יותר מ-90 אחוזים בכל האנטיגנים הבסיסיים. כדי להבטיח את המשכה של תוכנית החיסונים, ארגון UNICEF יזם בחודש מאי תוכניות לניהול מערכת החיסונים ולביצוע הערכה של שרשרת הקרור ("cold chain assessment"). באמצעות כלים אלו יוגדרו צרכי ההכשרה וצרכי החומרה הרלבנטיים לשירות החיסונים.

אונר"א דיווח על עליה דרמטית בביקוש לחיסונים ע"י תושבים שאינם פליטים
עליה זו מוסברת בכך ששירותי החיסונים ניתנים בהיקף מצומצם ביותר על ידי משרד הבריאות הפלסטיני במהלך השביתה.

תושבי "אל-עזריה" נתקלים בקשיי גישה לשירותי הבריאות של אונר"א בירושלים (אונר"א)

חולים המתגוררים ליד ירושלים ושבעבר נהגו לפנות לטיפול במרפאות אונר"א בירושלים, נתקלים כעת בקשיי גישה קשים בשל הגדר. אונר"א מפעיל מרפאה ניידת כדי לספק להם טיפול חלקי. הארגון ממליץ לפתוח מרכז בריאות באזור כדי לספק לקהילה את השירותים הנחוצים.

ביטחון במזון וחקלאות

"מצב של ביטחון במזון קיים כאשר לכל האנשים, בכל רגע נתון, יש גישה מספקת, בטוחה ומזינה למזון, בצורה שעונה על צרכיהם התזונתיים ומאפשרת להם לנהל אורח חיים פעיל ובריא".⁹

זמינות מזון ומחירים בשווקי רצועת עזה והגדה המערבית

ארגון המזון העולמי (WFP) עוקב אחרי זמינות המזון ומחיריו בגדה וברצועה.
במהלך חודש מאי ניתן היה למצוא בשווקי רצועת עזה את כל מוצרי המזון. מחירי קמח החיטה וסוגי מזון בסיסי נוסף נותרו יציבים, ולא נרשמו תמורות במחירי הירקות. מחיר העוף ירד מ-11 ש"ח לקילו ל-8 ש"ח לקילו, מחיר הבשר הטרי נותר יציב, ומחיר המזון לבע"ח נותר יציב אף הוא.

בעוד שהמזון ברצועת עזה זמין, הרי שההתדרדרות במצב הביטחוני מאיימת על הביטחון הכלכלי והביטחון במזון של משקי הבית. בנוסף לקשיים כלכליים המגבילים את כוח הקניה,

⁹ ביטחון במזון: FAO/WHO/WFP

הרי שהתושבים גם מגבילים את תנועתם על מנת להימנע מהיקלעות לחילופי ירי בין הפלגים.

סקר שוק שבצע WFP בגדה המערבית במהלך מאי מראה כי כל מוצרי המזון הבסיסיים נמצאים בשוקים, ולא נרשמו שינויים משמעותיים בהשוואה לחודש אפריל. בו בזמן, מחיר קמח החיטה, האורז, השמן הצמחי ואבקת החלק עלה ביותר מ-10 אחוזים בהשוואה למאי 2006. רצועת עזה תלויה במקורות מזון חיצוניים, ואחסנת מזון במלאי הינה מדד קריטי אותו מודדים אנשי ה-WFP. נכון ל-29 במאי 2007, מלאי קמח החיטה ברצועה ירד עד 23 ימי אספקה בלבד בשל הסגרים התכופים במעבר קרני. במהלך חודש מאי, סך כמות המזון המיובאת לרצועה ירדה משמעותית בהשוואה לחודש מאי 2006, ויבוא החיטה ירד ב-29 אחוזים. הכמות הכוללת של מוצרי מזון בסיסיים מיובאים גדלה ב-16 אחוזים בהשוואה לאפריל 2007. סך הדגה במאי 2007 עמד על 687 טונות, בהשוואה ל-243 טונות במאי 2006. מחיר הדגים ירד מ-11 ל-9 ש"ל לקילו החודש ברצועה.

במאי 2007 קיבלו 3,465 משפחות במצב סוציאלי קשה (HSC) את קצבאות המזומנים שלהן. הכסף שולם למשפחות שאינן מקבלות תמיכה באמצעות מנגנון ה-TIM (מנגנון בינלאומי זמני). בעוד מצב הביטחון במזון נותר יציב השנה, יש לתת את הדעת לשני גורמים נוספים שמשפיעים על קבוצות שונות באוכלוסיה. הגורם הראשון, חוסר ביטחון במזון שהולך ומתגבר ברצועת עזה כתוצאה מהמשך העימות. הגורם השני מתייחס להגבלות התנועה הקשות והמחמירות איתן מתמודדים התושבים באזורי C (הנתונים תחת שליטה ישראלית). הגבלות אלה משפיעות במיוחד על פרנסתן של קהילות בדואים וחקלאים זעירים.

במציאות של נסיגה בהתפתחות המשק הפלסטיני, המשך הגשת סיוע הומניטארי נותר בעל חשיבות עליונה. סיוע במזון וסיוע באמצעים הומניטאריים אחרים נחוץ ללהתמודדות עם המצב שנוצר.

תצפיות שדה ברצועת עזה:

- הצרכנים קונים בעיקר פירות עונתיים משום שהם זולים יותר, ונמנעים מרכישת פירות מיובאים בשל מחירם.
- סיוע מזון מוערך יותר והינו הכרחי בבתיים רבים מפאת המחסור במזומנים.
- במהלך תקופת הדיווח, עובדי הרש"פ שבתו יומיים בכל שבוע עבודה במחאה על הלנת שכרם.
- גם בעזה מתחולל משבר, בשל חוסר הביטחון הגובר, מצוקות חברתיות, והפסקת השירותים הבסיסיים. אספקת החשמל שובשה אף היא, והדבר השפיע על כ-50 אלף איש. מעבר קרני נסגר לעתים תכופות באמצע יום העבודה בשל בעיות ביטחון.

חקר אירוע : אל-ג'למה, צפון הגדה המערבית

סופת רוח עזה שהתרחשה ב-7 במאי באזור אל-ג'למה, בצפון הגדה, גרמה לנזק ליותר מ-60 דונמים של ירקות שונים הדגלים בחממות. יותר מ-70 אחוזים מתושבי המקום תלויים לפרנסתם בחקלאות, בעיקר בגידולי חממות, וזהו מקור ההכנסה העיקרי שלהם. חשיבותו של הענף גברה מאז פרוץ האינתיפאדה השנייה והטלת מגבלות התנועה על-ידי צה"ל. 420 תושבים נפגעו ישירות בסופה.

בניית הגדר המשיקה לאזור אל-ג'למה, בודדה חלק מהשטחים החקלאיים בכפרים הסמוכים אל-רנה וערבונה, שנפגעו גם הם קשות בסופה. הגדר פגעה בגישתם של אלפי פלסטינים בעלי אזרחות ישראלית לאזור אל-ג'למה, לשוק הסיטונאי ולשוק הקמעונאי, שם הם נוהגים לרכוש מזה שנים רבות סחורה חקלאית. הדבר גרם להפסדים כבדים למאות משפחות של חקלאים, ולכלכלה המקומית כולה. בנסיבות אלה, מומלץ לנקוט בהתערבות מיידית כדי לסייע לחקלאים שאיבדו את הנכסים המניבים שלהם בשל הסערה, כדי לאפשר את שיקומם לקראת העונה הבאה. ארגון FAO נמצא בקשר עם משרד החקלאות כדי להעריך את אומדן

מים ותברואה

"זכות האדם למים מזכה כל אדם בכמות מים מספקת, בטוחה, הוגנת, נגישה פיזית ושניתן לעמוד במימונה, לצרכים אישיים וביתיים".¹⁰

המים הם משאב חיוני ונדיר לצורכי בני אדם, החקלאות ובהע"ח. במהלך חודש מאי סופקו 59 ליטר מים לאדם ביום בשטחי הגדה, ו-55 ליטר לאדם ביום בעזה. הבעיה של חלוקה לא שוויונית של המים מבחינת הכמות, העלות ואחריות האספקה נותרה בעינה. ניתוח נתוני WES לגבי חודש מאי מצביע על המגמות הבאות: אספקת המים הכללית ירדה ב-10 אחוזים בגדה וב-32 אחוזים בעזה, בהשוואה לכמויות שסופקו בשנת 2006. המחיר הממוצע של מי מיכלית שמסופקים לקהילות שאינן מחוברות לרשת המים נותר בעינו, 14 ₪ למטר קוב בגדה, ו-35 ₪ ברצועה. ממוצעים אלה מחמיצים את הפיזור הרחב של מחירי המים, במיוחד בגדה, שם תושבים המתגוררים באזורים מרוחקים משלמים פי שלושה מהממוצע. המחיר נובע מהמרחק, הרב שהמשאיות נאלצות לנסוע כדי להוביל את המים, מסגירת כבישים ומשינויים עונתיים. מספר בתי האב המחוברים לרשת המים ומשלמים את חשבונותיהם עלה בגדה מ-35.5 אחוזים במאי אשתקד ל-38 אחוזים במאי השנה. ברצועת עזה הנתון הזה ירד במהלך חמש השנים האחרונות, 2 אחוזים במאי 2007 לעומת ארבעה אחוזים במאי אשתקד. לא נרשם שינוי משמעותי באחוזי ההכנסה החודשית המוקדשים לשירותי תברואה.

חינוך

"כל הילדים זכאים לחינוך איכותי שנובע מגישה מבוססת זכויות שמושבתת על מושג השוויון המגדר הפרדה הפרדה".¹¹

ב-15 החודשים האחרונים מערכת החינוך הפלסטינית נתונה בלחצים קשים בשל ניצחון החמאס בבחירות וניתוק הסיוע לרש"פ. פעילות ישראלית בצורת בניית הגדר ומגבלות תנועה מחמירות פוגעות בגישת התלמידים, המורים והסטודנטים לבתי הספר ולאוניברסיטאות. הגורמים הבאים נמנים ברשימת גורמי הלחץ על מערכת החינוך בחודש מאי:

- ב-24 במאי צה"ל עצר את השר הפלסטיני לענייני השכלה גבוהה, ד"ר נאסר אל-דין אל-שאער, שעה ששהה בעירו שכם. ד"ר סמיר אבו-עיישה, שר התכנון, קיבל את תיק החינוך.
- לאחר עשרה ימי שביתת מורים ועובדי משרד החינוך וההשכלה הגבוהה, הושג הסכם בין המשרד לעובדים, לפיו המשרד ישלם מיד את משכורות חודש אפריל ויתחייב לתשלום משכורות סדיר בשלושת החודשים הקרובים.
- המשרד הכריז על החלטה להעלות את גיל הכניסה לכיתה א' עבור תלמידים שנולדו אחרי השבעה בפברואר 2001 בבתי ספר ציבוריים, ואחרי ה-14 באפריל 2001 עבור תלמידי מוסדות פרטיים. מהמשרד נמסר כי מטרת ההחלטה היא לאפשר הרשמת תלמידים ועמידה ביעד "חינוך לכל" ולחסוך מההורים את הטרחה שבמציאת פתרון לילדים במהלך שנת הלימודים.

¹⁰ מים וסניטציה: ועדת האום לענייני זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, החלט 15, נובמבר 2002.
¹¹ חינוך: UNICEF.

- במקביל, משרד החינוך מתכונן לעריכת מבחני הבגרות הפלסטינים (אל-תאווג'יה) שיתחילו ב-11 ביוני בגדה ובעזה. השנה היא שנת הלימודים הראשונה שבה תלמיד הרש"פ יבחנו על פי לוח בחינות אחיד.
- מאז ה-17 במאי, סטודנטים שמתגוררים בתוך אזור סיפה, מצפון לבית-להייה, מתמודדים עם קשיים הנובעים מנוכחות צה"לית מתמשכת במקום. מספר משמעותי של סטודנטים עברו לגור בכפרים אחרים והתושבים הטילו על עצמם עוצר בערבים.
- צה"ל פלש לבית הספר התיכון לכנות "אל-לובן אל-שרקיה" בשכם והורה לצוות המורים להוריד את הדגל הפלסטיני. כשהצוות סירב החיילים הורידו את הדגל בכוח.
- צה"ל אילץ את התלמידים בבית הספר היסודי המעורב בכפר איסקאקה, שבנפת סלפית, לעזוב את בית הספר מוקדם מהמתוכנן בשל עוצר שהוטל על הכפר.

מקורות ורציונאל

שלושה גורמים חברו יחד ותרמו להיווצרות המשבר ההומניטרי בשטחים הכבושים:

1. העדר הגנה על אזרחים והתגברות האלימות. 2. הכבדת ההגבלות על התנועה בשטחים ו-3. המשבר הפיננסי והמוסדי שפקד את הרשות הפלסטינית (רש"פ) בעיקבות ניצחונה של תנועת החמאס בבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית (PLC) שנערכו בינואר 2006.

OCHA עוקבת אחר ההתפתחויות בשטחים הכבושים ומדווחת מדי חודש על נושאים של הגנה על אזרחים ועל הגבלות התנועה בשטחים הכבושים מאז 2002. ואולם, בעיקבות ההידרדרות החדה במצב ההומניטארי השורר בשטחים, חברו יחד מספר סוכנויות של האו"ם ואיגונים לא ממשלתיים שהשתתפו בפניה המושלבת לגיוס תרומות (CAP) 2006 והפיקו יחדיו את **המעקב ההומניטארי**. זהו פירסום חודשי ובו מעקב שיטתי אחר ההתפתחויות בשטח תוך התמקדות במדדים ההומניטאריים עיקריים בסקטורים הבאים: הגנה על אזרחים, הגנה על ילדים, תנאים סוציו-אקונומיים בריאות, כולל תמיכה פסיכו-סוציאלית, בטחון במזון, חקלאות, חינוך, מים ותברואה. דיווח זה כולל גם מידע על הגבלות תנועה וחופש גישה ההומניטארי, כולל מעקב אחרי התחיבויות ברטיני משנת 2002.

המעקב ההומניטארי מסתמך על החלטות מוצעת הבטחון, ההכרזה האוניברסאלית על זכויות האדם, החוק ההומניטארי הבינלאומי (IHL) הסכם המעבריים (AMA) ושואב מהם את הסטנדרטים לניטור מדדי ההגנה, הגישה וחופש התנועה. המגזרים השונים קבעו את העקרונות ההומניטאריים המקובלים כנקודת התייחסות התחלתית ופיתחו מדדים שבאמצעותם ניתן לאמוד את המצב ההומניטארי במצב של קונפליקט ממושך ומתמשך, כמו זה השורר בשטחים הכבושים.

המעקב ההומניטארי משתמש בשילוב של מדדים ההומניטאריים, בתצפיות שדה מאוששות, ובדיווחים ממקורות מוסמכים על המצב הסוציו-אקונומי וההומניטארי השורר בשטחים הכבושים, על מנת לנתח באמצעותם את המצב. בכוחן של שיטות מגוונות אלה לספק נקודות מבט שונות על המצב השורר בשטחים. המדדים ההומניטאריים חושפים שינויים בטווח הרחוק יותר, כמו גם הסתמנות של מגמות חדשות מדי חודש. תצפיות השדה ממחישות סימנים של מתח שעשוי להצביע על שינויים עתידיים. דו"חות מספקים מידע ספציפי בנושאים ממוקדים או מתארים את התמונה הרחבה יותר על הנעשה בשטחים הכבושים.

הערות

1. הגנה על אזרחים: הועדה הבין סוכנותית (IASC)
2. הגנת ילדים: UNICEF

3. אלימות: פרוטוקול 1, נספח לאמנות ג'נבה, סעיף 51.
4. גישה: ההצהרה האוניברסאלית בדבר זכויות אדם, סעיף 13
5. גישה: האמנה הבינלאומית בדבר זכויות פוליטיות ואזרחיות, סעיף 12 (1).
6. מצב כלכלי-חברתי: ההצהרה האוניברסאלית בדבר זכויות אדם, סעיף 23.
7. ארגון הבריאות העולמי (WHO)
8. בריאות: חוקת ארגון הבריאות העולמי, 1948
9. ביטחון במזון: FAO/WHO/WFP
10. מים וסניטציה: ועדת האום לענייני זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, החלט 15, נובמבר 2002.
11. חינוך: UNICEF
12. Institut universitaire d'etudes du developpement (IUED), תפיסות הציבור הפלסטיני, סקר 11 (טרם פורסם) מאי 2007.
13. הצלב האדום הבינלאומי מודאג מאוד משיבוש פעול שירותי הבריאות לאוכלוסייה הפלסטינית. הצהרה לעיתונות מספר 15, נובמבר 2006.
14. הצהרה בע"פ מפי הפרופסור פול האנט, השליח במיוחד לענייני הזכות לבריאות, בדברו בפני מועצת זכויות האדם, 28 במארס 2007.
15. הצהרה כללית מספר 8 של CESCR בקשר ליחס בין סנקציות כלכליות לכיבוד זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות.
16. יצוין כי נתון זה נלקח משירות בתי הסוהר הישראלי, מאחר שנתון שלא ניתן היה להשיג נתון של ה-DCI.
17. תוכנית UNIFEM ברצועת עזה ובגדה המערבית.
18. צפון הגדה: נפות ג'נין, טובאס, טול כרם, שכם קלקליה וסלפית.

-
- ¹ Institut universitaire d'etudes du developpement (IUED), תפיסות הציבור הפלסטיני, סקר 11 (טרם פורסם) מאי 2007.
 - ² צפון הגדה: נפות ג'נין, טובאס, טול כרם, שכם קלקליה וסלפית.
 - ³ הצלב האדום הבינלאומי מודאג מאוד משיבוש פעול שירותי הבריאות לאוכלוסייה הפלסטינית. הצהרה לעיתונות מספר 15, נובמבר 2006.
 - ⁴ הצהרה בע"פ מפי הפרופסור פול האנט, השליח במיוחד לענייני הזכות לבריאות, בדברו בפני מועצת זכויות האדם, 28 במארס 2007.
 - ⁵ הצהרה כללית מספר 8 של CESCR בקשר ליחס בין סנקציות כלכליות לכיבוד זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות.
 - ⁶ יצוין כי נתון זה נלקח משירות בתי הסוהר הישראלי, מאחר שנתון שלא ניתן היה להשיג נתון של ה-DCI.
 - ⁷ תוכנית UNIFEM ברצועת עזה ובגדה המערבית.